

داشتن تحلیل درستی از نقش امام و مسئله غیبت از لوازم گرامیداشت نیمه شعبان است

عضو هیئت علمی مؤسسه امام خمینی(ره) درباره گرامیداشت نیمه شعبان گفت: شناخت امام و داشتن تحلیل درستی از نقش امام و مسئله غیبت، انتظار و ظهور و شاخصه های جامعه مهدوی و معرفی آن به جهانیان از جمله کارهایی است که برای گرامی داشتن نیمه شعبان باید انجام دهیم.

عضو هیئت علمی مؤسسه امام خمینی(ره) درباره گرامیداشت نیمه شعبان گفت: شناخت امام و داشتن تحلیل درستی از نقش امام و مسئله غیبت، انتظار و ظهور و شاخصه های جامعه مهدوی و معرفی آن به جهانیان از جمله کارهایی است که برای گرامی داشتن نیمه شعبان باید انجام دهیم.

دکتر محمد فنائی اشکوری عضو هیئت علمی مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره) در مورد اینکه ایده مهدویت و پیام آن چیست؟ به خبرنگار مهر گفت: السلام علی المهدی الذی وعد الله عزوجل به الأمام، ان یجمع به الکلم، ویلم به الشعت، ویملأ به الأرض قسطاً وعدلاً، ویمكن له ویجز به وعد المؤمنین. قبل از هرچیز این میلاد مسعود را به همه عاشقان حق و عدالت تبریک و تهنیت عرض می کنم. اصل ایده ظهور منجی جهانی است که تمام ادیان به شکلی آن را دارند، اما مفهوم مهدویت در تشیع از عمق و غنای بی بدیلی برخوردار است. کافی است به واژگان کلیدی این آموزه توجه کنیم، مفاهیمی مثل امام عصر، منجی، صاحب الزمان، حجت الهی، غیبت، انتظار، آخرالزمان، ظهور، عدالت، جامعه موعود. امام عصر (ع) انسان کامل، حجت خدا، خلیفه الهی، واسطه بین ارض و سما، و صاحب ولایت تکوینی و تشریحی است.

این محقق و پژوهشگر فلسفه عنوان کرد: مهدویت در تشیع یک باور اسطوره ای و آمیخته با افسانه ها و غبار آلود و مبهم نیست؛ بلکه اندیشه ای است که حتی جزئیات بسیاری از آن مستند به منابع استوار و قابل اعتماد است. درباره شخص منجی و شخصیتش، زمان تولد و خانواده و زمان غیبت و همچنین اطلاعات بسیاری از عصر ظهور در دست است که در ادیان دیگر چنین چیزی دیده نمی شود. حتی تفکر مهدویت در میان اهل تسنن نیز از چنین شفافیتی برخوردار نیست. البته در عین حال اسرار مکتوم بسیاری در این باور هست که برخی از آنها را اولیای خدا می توانند کشف کنند و رازهای نهانی هم هست که جز حضرت احدیت کسی از آن ها آگاه نیست. یکی از این اسرار زمان ظهور است که کسی از آن خبر ندارد و حتی نمی تواند از نزدیکی یا دوری آن سخن بگوید. این امور مربوط به خداست، نه ما. ما باید آنچه به ما مربوط می شود را بدانیم و عمل کنیم. رؤیت آن حضرت نیز علی الاصول ممکن است، اما جز اوحی از خلص اولیای الهی کسی از نعمت رؤیت برخوردار نیست و بسیاری از مدعیان، کذاب و یا گرفتار توهمند. ما باید هر صبح و شام آرزو و دعا کنیم که: «اللهم ارنی الطلعة الرشیده و الغرة الحمیده و اکحل ناظری بنظرة منی الیه و عجل فرجه و سهل مخرجه و اوسع منهجه و اسلك بی محجته و انفذ امره.»

وی در مورد اینکه اهمیت توجه به مهدویت در شرایط کنونی کشور و جهان چیست؟ هم تصریح کرد: اعتقاد به منجی و ولی کامل باوری مقطعی و مربوط به شرایط و وضعیت خاص گذشته یا حال یا آینده نیست، بلکه از باورهای اساسی در همه ادیان است. چنانکه گفتیم، این باور در تشیع جایگاه ویژه ای دارد. نقش حجت خدا در هستی و تاریخ بسیار عمیقتر و فراتر از استلزامات شرایط خاص کشور و جهان در یک مقطع و دوره است. در تمام دوره غیبت و بلکه حتی پیش از آن توجه به این مسئله اهمیت داشته و تا عصر ظهور این اهمیت باقی است و روز به روز بیشتر می شود. ظهور امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف تحقق وعده الهی پیروزی حق بر باطل و وراثت صالحان است. در عصر ظهور استعدادهاى نهفته آدمی شکوفامی شود و زمینه برای بروز و ظهور حد اکثر کمال انسانی همه ابعاد فردی و اجتماعی، و معنوی و مادی آماده می شود و موانع آن به حداقل می رسد.

فنایی یادآورش: آنچه همیشه اهمیت داشته و امروزه اهمیت بیشتری دارد کوشش برای فراهم کردن زمینه تحقق و گسترش فرهنگ مهدوی است، که از آن به انتظار تعبیر می شود، البته انتظار فعال، نه منفعل. احادیث بسیاری به این مضمون وارد شده است که «أفضل الاعمال إنتظارُ القرج». انتظاری که برترین اعمال است، نشستن و دست روی دست گذاشتن و فقط ذکر و دعا خواندن نیست؛ بلکه امید به فردایی بهتر داشتن و کوشش برای ساختن فردایی بهتر است. وقتی هم می گوئیم فردایی بهتر، منظور بهتر برای بشریت است، نه فقط بهتر برای شخص یا قبیله یا کشور خودم. باید ببینیم امام برای تحقق چه اهدافی ظهور می کند که ما برای آن زمینه سازی و در آن راه مجاهده کنیم.

وی افزود: امام عصر امام رحمت و رأفت است نه امام خشونت؛ امام صلح و آرامش است، نه جنگ و ویرانی. البته بی شک امام با موانع تحقق عدالت و صلح و آبادانی مقابله می کند و با ستمگران و دشمنان بشریت مماشات نمی کند. می آید که به ستمگری ها وحشی گری ها و درندگی ها پایان دهد، اما اینها رفع مانع است و هدف اصلی استقرار صلح و عدالت و آرامش و امنیت و گسترش معنویت است. در همین دعای عهد اگر تأمل کنیم نکات مهمی از عصر ظهور و جامعه موعود اسلامی که خدا وعده تحقق آن را داده است و نقشی که حضرت بقیة الله الاعظم در این زمینه دارد بدست می آید. امام برای آبادنی شهر ها می آید. "و امر اللهم به بلادك". امام برای احیا می آید نه اماته، "و احی به عبادك". امام برای استقرار حق و عدالت و حمایت از مظلومان و بی کسان و و پایان دادن به ستم و فساد و اجرای قوانین الهی که خیر همگان در آن است می آید. «و اجعله اللهم مفزعا لمظلوم عبادك و ناصرا لمن لا یجد له ناصرا غیرك و مجددا لما عطل من احکام کتابك و مشیدا لما ورد من اعلام دینك و سنن نبیک صلی الله علیه و اله.»

عضو هیئت علمی موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره) در مورد اینکه چگونه می توان فرهنگ مهدویت را در جهان گسترش داد؟ هم اظهارداشت: فرهنگ مهدویت با جشن و چراغانی و طاق و نصرت و شربت و شیرینی گسترش پیدا نمی کند. فرهنگ مهدویت با ارائه یک جامعه با معنویت، با اخلاق، با فرهنگ و عدالت محور و در عین حال پیشرفته است که گسترش و مقبولیت پیدا می کند، که ما متأسفانه فاقد آن هستیم. در کنار تخلق به اخلاق مهدوی و ساختن جامعه مهدوی، جشن و شادمانی و مراسم هم بر شیرینی آن می افزاید. اما به صرف جشن گرفتن و شربت در خیابان نوشیدن و لیوانش را از ماشین به سطح خیابان پرتاب کردن و دل خوش کردن به اینکه امسال مراسم را خیلی باشکوه برگزار کردیم، فکر نمی کنم کمکی به گسترش فرهنگ مهدویت کمکی کرده باشیم. شعار بدون عمل و توجه افراطی به ظواهر و فراموش کردن اصل قضیه و باطن و روح مسئله اگر به زیان این اعتقاد نباشد، قطعاً به سودش نیست. عین این ماجرا در قضیه عزاداری سالار شهیدان(ع) هم مطرح است. عزاداری وقتی ارزش دارد که به شخصیت و زندگی ما اندکی رنگ حسینی بدهد. ائمه فرمودند: «کونوا لنا زینا و لا تکونوا لنا شینا». خوب است در این باره ببیندیشیم که با این فرهنگ رفتاری که ما داریم آیا زین هستیم یا شین؟

وی افزود: کسی که در پشت شیشه ماشینش شعاری نوشته که در آن اظهار عشق به امام عصر (عج) و امام حسین (ع) کرده، اما با همان ماشین از چراغ قرمز عبور می کند و هیچ اعتنا و احترامی به حقوق دیگران ندارد آیا این فرهنگ حسینی و مهدوی را گسترش می دهد یا وهن به آن می کند؟ مردم بویژه غیر مسلمانان با دیدن این مناظر دوگانه چه تصویری از دین و دینداری پیدا می کنند؟ آیا وقت آن نرسیده که دینداری و ولایتمداری را در شعائر و ظواهر خلاصه نکنیم و همانقدر که بر شعائر تاکید می کنیم، دست کم همان قدر نیز بر حقیقت و روح و پیام دین هم تاکید داشته باشیم؟ کسانی که دین را در شعائر خلاصه می کنند ممکن است با دیدن این کلمات برآشفته شوند و گوینده اش را متهم به ضدیت با شعائر دینی کنند. اما خیر، بنده شدیداً طرفدار شعائریم. هم به برگزاری باشکوه عزاداری حضرت سید الشهداء (ع) شدیداً اعتقاد دارم و عملاً هم ملتزم هستم و هم در بزرگداشت موالید معصومین که فرمودند: «شیعتنا خلقو من فاضل طینتنا، یفرحون فی فرحنا و یحزنون فی حزننا.» اما سخن این است که به این حزن و فرح نباید اکتفا کرد. در عمل بویژه در بعد اجتماعی نیز باید پیرو آنان بود. بلکه اصل آن عمل است.

این استاد دانشگاه بیان کرد: ما ضمن اینکه باید این مناسبت فرخنده را هرچه باشکوه تر برگزار کنیم، اما مهمترین وظیفه ما برگزاری باشکوه مراسم نیست. رهایی بس مهمتر از برگزاری مراسم باشکوه هست که ما متأسفانه از آن غافلیم. انتظار ظاهر و باطنی دارد. ظاهری ترین لایه آن جشن گرفتن است، اما روح و حقیقت آن چیز دیگری است. باید پرسید جامعه مهدوی چه جامعه ای است؟ کدام جامعه مهدوی است؟ آن که جشن با شکوه برگزار می کند و فرهنگش همان است که شاهد هستیم، یا آن که فرهنگ مهدوی دارد حتی اگر چنین جشنی را برگزار نکند؟ قرآن و روایات روی کدام بیشتر تاکید دارند؟ جشن و چراغانی و سرود و شربت، یا ایمان و تقوا و طهارت و احسان و عدالت؟ البته که اینها قابل جمعند و باید جمع شوند. اگر بشریت منتظر ظهور منجی است، منجی نیز منتظر ظهور یارانی است که گام در راه او بگذارند. بزرگترین منتظر حقیقی در عصر ما امام خمینی رضوان الله تعالی علیه بود. بسیار بوده اند و هستند کسانی که فکر و ذکرشان امام زمان بوده و زیارت و ندبه می خوانده اند و در آرزوی دیدار آن حضرت ناله ها سرداده اند، اما این امام خمینی(ره) و رهروان راه او بودند که به این اعمال بسنده نکردند و گام در راهی گذاشتند که امام عصر (عج) منتظر است که یارانش در آن راه گام بردارند.

فنائی در مورد اینکه برای گرمی داشتن سالروز تولد امام زمان(عج) چه کارهایی باید کرد هم گفت: به نظر می رسد در این زمینه سه کار ضروری است. اولین کار شناخت امام و داشتن تحلیل درستی از نقش امام و مسئله غیبت، انتظار و ظهور و شاخصه های جامعه مهدوی و معرفی آن به جهانیان است. این یک کار علمی، تحقیقی و تبلیغی است. در حدیث آمده است که: «من مات و لم یعرف امام زمانه مات میتة الجاهلیة.» این شناختن فقط دانستن اسم امام و تاریخ تولد و نام پدر و مادر نیست. آنچه لازم است بقول حافظ ولی شناسی است. رندان تشنه لب را آب نمی دهد کس گویا ولی شناسان رفتند از این ولایت دوم، کوشش برای الگو گرفتن از معصومین و زمینه سازی عملی برای ظهور حجت خدا است. باید بکوشیم فرد و جامعه ما هرچه بیشتر به فرد و جامعه مطلوب مهدوی از نظر معنوی و اخلاقی و بطور کلی سبک زندگی نزدیک شود. کار سوم تعظیم شعائر و برگزاری مراسم است. همه اینها لازم است و منتظر واقعی به هر سه مسئله اهتمام خواهد داشت. رواق منظر چشم من آشیانه توست/قدم نما و فرود آ که خانه خانه توست.